

cenfus habet jus reale ad illos percipiendos, nec per recognitionem magis altringitur, nec natura obligationis immutatur; ideo dimittens rem censitam creditori omnino liberabitur, ut docuit Cencius qui tamen recognitionis non meminit, de cuius effectu agit D. Covar. hic egregie Roderic. ubi nuper, n. 56. & 68. Felician. lib. 3. c. fin. n. 7.

Ibi: *Ue possit competere executionis jus.*

52 Tertius possessor rei censu subjecta nequit pro pensionibus via executionis conveniri, nisi publico instrumento recognitionem fecerit. Roderic. d. q. 9. num. 53. Avendañ. late de censibus, cap. 96. num. 7. & 8. Cenc. quest. 95. num. 6. 21. Felician. lib. 3. cap. 4. num. 6. Paz in praxi, tom. 1. part. 4. cap. 1. num. 49. & ita est tenendum, & observatur, quanquam tertium possessorem pro redditibus executionis conveniendum obiter scripserit Parlador. quotidian. lib. 2. cap. fin. part. 4. §. 1. num. 18. quem refert Bolaños Cur. Philipp. part. 2. §. 11. num. 8. quam opinionem probabilis ostendit Avend. num. 8. vers. Tertio, & noviter, cum seqq. qui singulariter opinatur in censu servativo executionem in tertium competere possessorem. Vide vers. Secundo etiam ego. Quid si pactum de non alienando adjiciatur, statim explanabitur.

53 Tertius possessor rei censu compelli poterit (ut frequenter fit) ad recognitionem censu, vel ut illam rem dimittat. Azeved. in l. 1. n. 8. tit. 15. lib. 5. Recop. Avend. d. cap. 96. num. 7. vers. Ex quo dominus, Roder. n. 56. Felician. lib. 3. cap. ult. n. 8.

Ibi: *Illud tamen erit observatione dignum.*

54 Licet regulariter verum sit, quod creditor hypothecam habens (praesertim specialem, quia de generali non est questio) cum pacto de non alienando, possit executione agere in tertium possessorem, sicut in principalem, attamen in contractu censu non ita plane procedit: tum quia videtur tale pactum contra naturam contractus, ac valde onerosum venditori: tum propter Bullam Pii V. qua prohibentur conventiones restringentes facultatem alienandi. Consule Cencium, Paz ubi proxime, Roder. n. 54. & 55. Avend. n. 7. & 8. Felician. lib. 1. cap. 10. n. 3. & lib. 3. c. 4. n. 6. Sed in praxi apud est executionis locus, si inseratur clausula de non alienando, ex traditis per Paz, & Avend. Verum tamen non videtur sufficiens, quod de stylo Tabelliones inferunt, nec scilicet res censita absque assensu emptoris censu possit alienari, quia potius respicit ad denunciationem, qua ex constitutione Pii V. fieri debet, quam ad impedimentum alienationis, quod eadem Bulla prohibetur, de quo Avend. n. 8. vers. Sed quavis.

Verf. *Constat igitur.*

55 Legas laudatos sup. num. 27. & 28. & qua circa questionem istam hucusque sunt tradita. Et quidem probabilior, tutior, ac in praxi receptior videtur sententia negans censum in personali sola obligatione consistere posse, qua & Pontificia Pii V. autoritate roboratur, & a plerisque Interpretibus de jure communi sustinetur.

Verf. *Non obstant constitutiones*

Obstat quidem novissima Piana, cujus haec sunt 56 verba: *Hac nostra constitutione statuimus censum, seu annum redditum creari, constituere nullo modo posse, nisi in re immobili, aut qua pro immobili habeatur, de sui natura fructifera, & qua nominatim certis finibus designata sit.* Per quam clausulam creatio censuum personalium profus exploditur, ut observat Molin. disput. 389. num. 3. praeter plures alios recensos sup. num. 27. Et quanquam ea constitutio alicubi vim coactivam non obtinuerit (quod absque controversia non est, de qua Leotard. de usur. q. 44.) ubique tamen directivam oportet ut habeat.

Verf. *Quod item diximus.*

Pro his adire potes quos cumulavi sup. n. 39. 57 illi etenim licita impositione censu personalis acriter disputant, utrinque rationibus discussis. Nos sane D. Covar. consilium amplexi, vel propter majorem cautionem, vel propter conscientiae securitatem ab hujusmodi contractibus abstinemus, censu in rebus immobilibus, aut qua pro immobilibus habentur, constituentes.

Verf. *Queritur deinde.*

De hac questione ante omnes videndus Cencius de censib. quest. 80. de qua suo loco inferius agendum.

Ad Num. 7.

Creditor hypothecarius agere valet in solidum 59 pro eo quod sibi debetur adversus possessorem cuiusque rei ex obligatis. Idem juris habet in eum, qui partem rei hypothecatae possidet Cencius sup. n. 10. Merlin. de pign. lib. 5. q. 59. num. 1. Negulant. eod. tract. part. 2. memb. 4. n. 160. Leotard. de usur. q. 97. n. 19. Ant. Fab. in Cod. tit. commun. de legat. definit. 1. n. 1. Mantic. de tacit. convent. lib. 11. tit. 17. n. 15. Pacif. de Salvian. interdict. inspect. 3. cap. 4. n. 280. Felician. cum multis sup. lib. 3. cap. 4. n. 11.

Nec liberabitur possessor offerens hypothecam 60 rei estimationem, si ea non sufficiat ad totius crediti exsolutionem, ut ex aliis observavimus sup. lib. 1. cap. 8. num. 18. ubi ex n. 7. fuscè de tertio possessore, qui melioramenta adjecit: & pro hoc iudicatum refert Arias de Mesa var. lib. 1. cap. 49.

Principalis conclusio eam patitur restrictio- 61 nem, ut non procedat in legatario, qui etsi bona testatoris habeat obligata, nequibit agere in solidum contra unum ex haeredibus, etsi res hereditatis possideat; sed pro portione hereditaria quemque debet convenire, nisi res certa relicta sit ex bonis defuncti; nam ejus possessor eandem tradere compellitur. Mantic. num. 14. Merlin. num. 6. Leotard. ubi proxime, & num. 22. id rectè extendit ad tertium possessorem ab herede causam habentem; qui non tenebitur nisi quatenus auctor suus teneretur possidens.

Ibi: *Sed quia hypotheca, qua deducitur.*

Species de qua queritur, ita se habet: Ven- 62 didit quidam censum triginta aureorum in singulos annos, quem imposuit super tribus suis aedibus, quas deinceps cum suo onere alienavit, ita

ut ad tres diversos dominos pervenerint; ambigitur an dominus censu valeat quemque ex his tertius possessoribus convenire pro triginta annuis, vel decem à singulis exigere? D. Covar. docet, in solidum agi non posse, sed pro rata respectu estimationis domus, quam quisque possidet. Assentiuntur Rebell. de obligat. justit. lib. 10. q. 6. num. 2. Bonacina in Summa, tractatu de contract. disputat. 3. quest. 4. punct. unic. num. 37. versic. Tertio, Vrsill. ad Afflic. decis. 153. num. 5. Redoan. de rebus Eccles. non alien. rubric. de constit. cens. num. 69. & alii apud Cenc. sup. num. 3. & Felician. de censib. lib. 3. cap. 4. n. 11.

63 Quae sententia ex Bulla Pii V. est omnino tenenda, ubi recepta probetur; nam dum constitutio jubet, ut re extincta, aut ex parte perempta, censu pereat, vel minuatur, apparet res censu non subjici in solidum, sed partialiter, pro modo fructuum quos quaeque ferre solet; ideo si super tribus domibus censu collocaretur, una diruta, tertia pars redditum amitteretur. Unde tertius possessor conveniri non poterit, nisi pro domo quam detinet, cum in solidum non foret obligata. Aliam rationem ex Ioan. Bapt. Mad. transcriptit Cenc. loco cit.

Ibi: *Non inficior opinionem.*

64 Quod possessor partis rei subjecta censu, vel unus ex pluribus ita obligatis teneatur in solidum ad redditum solutionem, ac censu recognitionem, contra nostrum Praesidem absolute tuerentur Molin. de justit. & jur. disp. 383. num. 9. Lessius eod. tract. lib. 2. cap. 22. num. 89. Trullench. in Decalog. lib. 7. cap. 21. dub. 7. num. 2. Azeved. in l. 1. num. 15. tit. 15. lib. 15. Recopil. Navar. de usur. num. 114. Avend. de censibus, cap. 96. num. 14. Felician. eodem tract. tom. 1. lib. 3. cap. 4. num. 11. Valasc. de jur. emphyt. q. 32. n. 15. Roder. de ann. redditib. lib. 2. q. 9. num. 60. Gratian. disceptat. cap. 141. ex num. 3. non paucis praetermissis, quos referunt Felician. Avend. Roder. & Cenc. d. q. 80. num. 1. (qui ita distinguit, ut creditor si egerit actione personali in rem scripta ad redditum executionem, non valeat in solidum convenire; secus si hypothecaria. Vide eum num. 7. & consentientem Merlin. sup. d. q. 59. n. 7. cum seqq.)

Ibi: *Ideo in praxi apud Hispanos.*

65 Adeo usu in Hispania receptum est, ut censuista agere valeat in solidum contra possessorem cuiusque rei ex obnoxio censu, aut partim, ut in instrumentis ejusmodi clausula communiter adjiciatur, *Censuario promittente res non dividere inter diversos possessores.*

Ad Num. 8.

66 Haec resolutio, & distinctionis pars tunc procedit juxta communem sententiam, de qua sup. num. 59. An possit se tueri possessor rei generaliter obligata exceptione, l. 2. C. de pignor. praedixi n. 47.

Verum distinctio D. Covar. inter res censu subjectas, & alia bona censuarii generaliter obligata, locum in Hispania nequit habere, ubi ex stylo censu super bonis omnibus, ac specialiter super fundo certo, vel ade imponitur, atque ita pariformiter cuncta obligantur, quod ipse Praes nosset D. de Faria Nova Addit. ad Covar.

praedocuit sup. n. 5. vers. Quarto si contractum, ubi inquit, in re censu specialiter supposita contrahi hypothecam accessoriam actionis personalis pro securitate censu, sicut caetera bona, qua generaliter solent obligari; unde diversum jus constituit non debet respectu tertii possessoris, si a censu domino conveniatur.

Ad haec licet teneamus, per censu constituto- 67 tionem nullam contrahi in re censu onerata hypothecam, ut non pauci sentiunt, adhuc distinctio tradita non est excipienda; nam praedium in quo censu collocatur, cum persistat plene in dominio censuarii, generali bonorum hypotheca subjicitur, ex qua generali hypotheca, etiam regulari agens creditor poterit in solidum pro redditibus possessorem partis rerum censu specialiter affectarum convenire, maxime cum in istis plus juris quam in caeteris habere censeatur, ut agnoscent communiter omnes.

Illud tandem in hoc tractatu observatione di- 68 gnum existimo, ne circa praemissa quid ambiguitatis occurrat lecturo, quod omnes agnoscent, venditorem censu personali actione teneri ad reddituum solutionem: dissensus tamen iste inter Scribentes versatur, quidam etenim, ut D. Covar. ubi proxime, ac non pauci quos refert, & sequitur Felician. tom. 2. lib. 1. cap. 8. n. 17. & tom. 1. c. 4. n. 4. & cap. 8. n. 19. opinantur, ex natura contractus censuali actionem personalem principaliter per se stare, ac sic independentem a fundo, in quo censu collocatur, ut hoc perempto, illa persistat qua censuarius ad reddituum pensionem possit conveniri. Alii contra sentiunt, scilicet eam actionem accessoriam esse ad jus reale, quod emptor in aede, aut praedio destinato quaesivit, ut explicuimus, Authoribus laudatis, sup. n. 40. quibus etiam conclusa Piana constitutione assentior, etsi Felicianus d. cap. 8. n. 17. arguat temeritatis iudices qui hanc sententiam elegerint: quod an temere sit assertum, alii decernent. Mihi autem videtur censuarium teneri actione personali, ut debitorem quantitatis reddituum respectu certa speciei, hoc est fundi, vel domus censu affecta; ideo juxta communes Juris regulas, perempta speciei liberatur, ut observavi Practicar. cap. 28. n. 39.

Similiter animadvertere oportet, quod censum 69 redimere potest praeter censuarium, correum, & fidejussorem extraneus quilibet, etsi censu dominus contradicat, ut fert communis sententia, quam tenent Cencius de censib. q. 105. n. 4. Avend. eod. tract. cap. 106. n. 6. Carleval. de judic. disput. 35 n. 25. Roder. de ann. reddit. lib. 2. q. 16. n. 6. Felician. de censib. tom. 1. lib. 4. cap. 16. n. 6. Nihilominus contrarium non semel per Rotam decisum testatur Cencius sup. n. 1. quod Bulla Pii V. comprobari videtur, ut idem adnotat.

Et quidem praefatae decisiones Rotae non carent 70 validis fundamentis. Primum, quia per censu impositionem vera venditio contrahitur, ac emptor acquirit jus percipiendi annuam pensionem pro pretio, quod numerat, Cenc. q. 35. n. 4. D. Covar. hoc cap. n. 2. vers. Secundo hos annuos, & vers. Non oberunt huic P. Molin. de just. & jur. tract. 2. disp. 383. per tot. ideo alcavalam deberi, inquit ipse disp. 384. n. 1. quod jus quaesitum vendere iterum emptor compelli non potest, ut cum pluribus tradidi infra, cap. 14. n. 1. Nec ex facultate redimendi in contractu censuali concessa venditori, qua nihil est aliud, quam pactum retrovendendi jus illud ad annuos redditus percipiendum, Molin. d. disputat. 384.

num. 3. oritur obligatio, quæ extraneus redemptor juvari possit; nam cum sit personalis ex contractu, coheret personæ censuarii, sine cuius cessione, aut mandato nullus uti permittitur illa, unde ut sine actione comparens in iudicio, audiri non debet, ut notatur infra, cap. 19. n. 28.

71 Secundum, alteri per alterum non debet iniqua conditio inferri, ut prædixi sup. n. 49. quod contingit extraneo censum redimente; fit enim deterior conditio domini census, qui rem suam alienare cogitur, & redditibus pecuniæ carere; censuarii, quia ut docent Carleval. sup. num. 26. cum Roderico, quem refert, censu redempto, ille actione negotiorum gestorum tenetur redemptori solvere sortem, quam nunquam reddere domino census invitus compelleretur, sicut probat Cencius q. 106. à princ. & ita verum est, ut nec valeat pactio, quod domino census liceat pretium repetere, ut observatur infra, cap. 9. num. 22. postetque commodius fore censuario pensionem annuam solvere, quam ingentem pecuniæ quantitatem quærere, unde forte ad distractionem fundi, vel domus, super qua census erat constitutus, deveniret, etiam si ut Rodericus, ac Carlevalius volunt, induciæ debitori præstentur, ut commodè solvat, cum tandem sit sortem soluturus.

72 Tertium, communis opinio contraria eã innititur potissimã ratione, quod sicut quisque potest solvens creditori etiam invito liberare debitorem utique renuentem, l. solvendo 41. de negot. gest. l. solutionem 23. & ibi Gloss. de solut. princip. Instit. quibus modis tollit. oblig. l. 3. tit. 14. part. 5. ita similiter extraneus quilibet, etiam censuario, & domino census invitis, per redemptionem censum extinguere, ac debitorem liberare permittitur.

73 Verum harum legum decisio, quæ de creditore loquuntur, nequaquam census domino adaptari potest, qui quoad sortem, & pecuniam, qua in pretium tradidit, nec est, nec dici potest creditor. Salgad. Labyrinth. creditor. p. 1. cap. 22. n. 10. & patet, nam ex natura contractus, imposito censu, nulla superest emptori facultas repetendi, ut latè probat Cenc. d. q. 106. & à nemine dubitatur; imò si aliud expressim convenerit, pactum non sustinebitur, sicuti adnotatur infra, hoc lib. cap. 9. n. 22. ubi plures. Cum ergo verba legum non comprehendant census dominum, nec earum dispositio eidem poterit convenire, l. 4. §. Toties, de damn. infect. Guttier. Canonic. lib. 2. cap. 15. n. 127. Escobar de ratioc. cap. 28. n. 27. Bobad. Polit. lib. 5. cap. 1. n. 127. Argel. de acquir. possess. q. 8. art. 11. n. 9. Barbosa cum pluribus axiom. 136. n. 8.

74 Nec per extensionem præfatæ leges possunt censuistam comprehendere, quæ nullatenus admittuntur ubi diversitas rationis apparet; nam ubi diversa ratio, diversa debet esse juris dispositio, l. Si ita 16. de manum. testam. l. Inter stipulantem 83. §. Sacram, de verb. oblig. Barbosa cum aliis axiom. 197. n. 5. Quanta sit inter creditorem, & censuistam differentia, ex præmissis constat; ille enim accipiens solutionem nihil de patrimonio alienat, imò pecuniæ, quæ carebat, dominium quærunt, per quod meliorem suam facit conditionem, cum utilius sit rem consequi, quam actionem conservare, l. Is qui 25. de rei vend. l. Minus 205. de reg. jur. Glossa in l. Qui actionem, eod. tit. Unde nullam excusationem proponere valet creditor, ne liberetur debitor, cum illius nihil intersit, quod sibi debetur ab hoc, vel ab alio percipere. At cen-

suis per redemptionem compellitur retrovendere jus proprium recipiendi annuam quantitatem, quod illi commodius est, quam pretium habere; alioqui censum non emisset, unde justam causam habet, ut non admittat extraneum ad census redemptionem?

Ad hæc etiam inspecta debitoris personæ ratio diversitatis apparet; nam per redemptionem census licet liberationem consequatur à reddituum pensione, aliàs gravatur, dum ad sortis solutionem astringitur, sicut prænotatur sup. n. 71. sed qui certam debet quantitatem, nullatenus oneratur, cum eadem obligatione pro eo solventi teneatur, ac erat astrictus primo creditori, nec ipsius conditio deterior facta est.

Ex quibus dubia redditur communis conclusio, 76 quæ extraneum admittit ad census redemptionem. Verum mihi videbatur sic distinguendum, ut si debitore sciente, & non contradicente extraneus redimere censum velit, audiatur; non fit quoties ille ignoret, aut refragetur, utrumque propriis rationibus; etenim ubi censuarius nec tacite, nec expressè consentit, militat quæ antea expendebamus contra communem; sed accedente assensu censuarii, omnia cessant omnino, quoniam huic scienti, & non contradicenti nulla fit injuria, quanquam sentiat incommodum ex redemptione, cap. Scienti 27. de reg. jur. in 6. l. Cum donationis 34. C. de transact. l. 1. §. Usque adeo, de injur. & ex hac taciturnitate tacitum mandatum inducitur, argumento legis Semper qui non prohibet 61. de reg. jur. cujus præsumpti mandati virtute extraneus jure compellitur censuistam ad retrovencionem ex pacto inito cum censuario, sicut mandataris posset. Igitur ut communis procedat opinio, scientiæ, & patientiæ censuarii opus erit.

SUMMARIUM.

- 1 Pactum legis commissoria, quod in pignori prohibetur, in contractu venditionis approbatur, & quare.
- 2 Sub qua forma illud in venditionibus adjici solet.
- 3 Verba consuetæ non sunt de substantia conventionis, nam sufficiunt æquipollentia, ibid.
- 4 Ex pacto illo, si pretium die præfixa non numeretur, dominium rei vendita ipso jure ad venditorem redit.
- 5 Opus non est quod interpelletur emptor pro pretio. Restituuntur fructus, sed compensantur. Non debetur gabella.
- 6 De pacto additionis in diem, ac ejus effectu.
- 7 Potest fieri absolute absque temporis præfixione.
- 8 Ex utroque pacto venditio non resolvitur, nisi venditori placuerit.
- 9 Ex pacto additionis in diem fructus cedunt venditori, resolutio contractu.
- 10 Limitatur si emptor pretium solvisset, & de jure communi venditor usuras præstabit, ut fructus percipiat, & n. 10. & 11.
- 11 Ut dominium redeat absque traditione in venditorem ex prædictis pactis, debent in ipso contractu adjici, non ex intervallo.
- 12 Sunt etiam concipienda verbis directis; nam si obliquis, traditione opus erit, ut dominium regrediatur.

14 Quoad

14 Quoad gabellam multum interest, an ille pactiones adjiciantur verbis directis, ac in continenti, vel obliquis, & ex intervallo.

15 Utrum quando non revertitur ipso jure dominium ad venditorem, sed media traditione, emptor fructus perceptos retineat?

16 An ex pacto additionis in diem verbis obliquis concepto, revertatur ipso jure dominium ad venditorem?

17 De pacto retrovendendi, remissive.

18 Utrum ex pacto retrovendendi verbis directis expresso, revertatur dominium ad primum venditorem sine traditione? & n. 19. & 20.

21 Ex pacto retrovendendi si dissolvatur contractus, gabella debetur, & an una, vel duplex.

22 Ex pacto retrovendendi non competit rem iterum ementi actio realis utilis, nec utile dominium quaritur sine traditione, sed solum datur actio personalis ad rem.

23 Ex pacto retrovendendi nulla in tertium rei vendita possessorem competit actio.

24 Quid si adjiciatur pactum de non alienando, & hypotheca.

25 Quid si contractus firmetur juramento?

26 Si pactum retrovendendi per verba directa exprimitur, tertius possessor potest conveniri.

27 Pactum quod restituit pretio res sit inempta, non est retrovendendi.

28 Pactum retrovendendi est licitum, tam in favorem vendentis, quam emptoris.

29 Num modicitas pretii cum pacto retrovendendi absque alia præsumptione efficiat contractum censeri feneratorium? & num. seq.

30 De intellectu capitis Ad nostram, de empt. & vendit.

31 Pactum retrovendendi, cum limitatione ut non liceat redimere intra certum tempus, an reddat contractum usurarium? & n. 49. & 50.

32 Pactum retrovendendi an differat à conventionem, quod emptor pretio restituito, rem retrahere teneatur, & num. seqq.

33 In foro interno contractus ex conjecturis non censetur usurarius, etsi aliàs iniquus existat, cum restitutionis gravamine.

34 Ubi triplex reperitur conjectura, scilicet pactum retrovendendi, modicitas pretii, ac consuetudo feneratorandi, contractus debet usurarius declarari, allas id iudicis arbitrio relinquatur.

35 Utrum conclusio proxima procedat, si res infructifera vendatur, & quæ solum delectamento deservit? & num. 39.

36 Ad judicandum an contractus sit usurarius, maxime attendenda qualitas contrahentis.

37 In datione in solutum an ex pacto retrovendendi, & aliis conjecturis usura præsumatur.

38 Ad dignoscendam pretii modicitatem, ubi intervenit pactum retrovendendi, æstimatio rei propter illud notabiliter minui debet.

39 Pactum retrovendendi in census contractu non solum permittitur, sed & præceptum.

40 Lex 4. tit. 6. lib. 8. Recopilat. declarat, & num. 45.

41 Num liceat censum emere cum pacto, quod nisi intra certum tempus redimatur, maneat perpetuo irredimibilis, & num. 47.

42 Ad Granatenfis Pretorii decisionem de censibus ratio ex P. Molina redditur.

43 Utrum in emptione census redimibilis pacisci liceat, ut intra certum tempus venditor redimere non valeat? & num. seq.

44 Ex Bulla Pii V. omnia pacta, quæ restringant redimendi facultatem, à census contractu rejiciuntur, ipso subsistente.

45 Distinctio D. Covar. circa pacta restringentia redimendi facultatem.

46 Bulla Pii V. in Hispania non est recepta, & quid apud nos observandum quoad pactum restringens redimendi facultatem.

CAPUT VIII.

Ad Num. 1.

Pactum legis commissoria si in contractu pignoratario adjiciatur, est omnino vetitum, de quo sup. cap. ex num. 62. Sed in venditionibus omni jure sustinetur, l. 38. tit. 5. p. 5. l. 2. & per tot. de leg. commissor. l. 1. C. de pact. int. empt. & vendit. glossa verb. Memoriam, in l. ult. C. de pact. pignor. Leotard. de usur. quest. 69. n. 2. Hermos. in l. 41. num. 26. tit. 5. part. 5. Merlin. de pignor. lib. 4. quest. 123. num. 6. Barbosa collect. cap. Significante, num. 2. 3. de pignor. ubi hujus diversæ dispositionis reddit rationem quæ, ni fallor, congrua non videtur, quatenus inquit, commissoriam legem in venditionibus admitti, quia justum pretium intervenit; nam approbatio ejus pacti aliunde provenit, ex æquitate scilicet, quæ in eo versatur, ne venditor & re sua, & pretio careat, emptore utrumque retinente; idè justè convenit, ut pretio intra tempus concessum ad solutionem non numerato, res vendita suo domino pristino cedat. In pignoriibus verò sub eadem pactione latet iniqua creditorum, seu feneratorum avaritia, dum pignora pro credita pecunia ad diem præscriptum non exhibita usurpabant cum ingenti debitorum læsione, de qua & aliis rationibus D. Covar. d. cap. 2. num. 8. & ibi per me laudati, n. 78.

Ejusmodi pactum ita concipiebatur, ut si pretium intra annum, aut biennium non exsolveretur, res foret inempta, l. 2. 4. & 5. de leg. commissor. d. l. 38. partit. ubi Greg. Lop. gloss. 3. Ant. Gom. variar. lib. 2. cap. 2. num. 30. Ant. Fab. ration. ad l. 1. de lege commissor. Hæc tamen verba, ut docet D. Covar. non ita sunt de forma hujus pacti, ut aliis æquipollentibus suppleri non possint, modò directa sint, & apta ad resolvendum ipso jure contractum, Fab. sup. in l. 2. de leg. commissor. Greg. Lop. ubi proxime, Caldas Pereyra in l. Si curatorem, verb. Sua facilitate, num. 53. C. de integ. restit. Hermosill. in l. 38. num. 8. tit. 5. p. 5. Molin. de just. & jur. disp. 378. n. 9.

Hujus pactionis effectus talis est, ut si emptor statuta die pretium non exhibeat, dominium rei venditæ absque traditione ad venditorem legis ministerio revertatur. Gregor. Lop. & Ant. Gom. ubi proxime, Trentacinq. variar. lib. 3. tit. de empt. num. 23. vers. Contra conclusionem, Hermos. n. 7. Merlin. d. q. 123. num. 2. Mantica. de tacit. convent. lib. 4. tit. 29. num. 22. Morla Empor. Jur. tit. 9. quest. 14. num. 6. Petr. Greg. Syntagm. lib. 25. cap. 17. num. 11. Matienz. in l. 7. gloss. 3. num. 21. tit. 11. lib. 5. Recop. Pereyra sup. n. 55. Negulant. de pignor. part. 4. princ. num. 1. Cujac. lib. 2. repons. Scævola. in l. 6. de leg. commissor. Felician. de censib. tom. 1. lib. 1. cap. 6. num. 2. quam conclusionem probant lex ultima de leg. commissor. lex Commissoria 4. C. de pact. int. empt. & vendit. et si dissentiat Fab. in ration. ad l. Si quis hac, de rei venditæ.

K 3 Ut